

27.05.2010.

Saopštenje za medije Ureda RegistraraPresuda Vijeća¹**Đokić protiv Bosne i Hercegovina** (br. 6518/04)**NEMOGUĆNOST NASTAVNIKA U VOJNOJ ŠKOLI DA VRATI U POSJED SVOJ
PREDRATNI STAN****U SARAJEVU PREDSTAVLJA KRŠENJE KONVENCIJE***Jednoglasno****Kršenje člana 1. Protokola broj 1. (zaštita imovine)******uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima*****Osnovne činjenice**

Aplikant, Branimir Đokić, državljanin je Bosne i Hercegovine i Srbije, a rođen je u Srbiji 1960. godine. Trenutno živi u Nišu (Srbija).

Predmet se odnosi na neuspješne pokušaje g-dina Đokića da vrati u posjed stan – i bude uknjižen kao njegov vlasnik – koji je kupio u Sarajevu i napustio ga nakon izbijanja rata u Bosni i Hercegovini koji je trajao od 1992. do 1995. godine².

G-din Đokiću je 1986. godine, kao nastavniku u vojnoj školi u Sarajevu, dodijeljen vojni stan, jedan od oko 16 000 stanova koje su u to vrijeme nominalno kontrolisale oružane snage Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (JNA). Ovi vojni stanovi bili su dio uobičajene prakse "društvenog vlasništva" prema kojoj su društvena preduzeća ili drugi javni organi dodjeljivali stanove svojim zaposlenicima, koji bi time stekli "stanarsko pravo" koje im daje pravo na stalno, doživotno korištenje stana uz plaćanje nadoknade.

G-din Đokić je 9. marta 1992. godine otkupio stan u skladu sa Zakonom o vojnim stanovima iz 1990. godine koji je omogućio pripadnicima JNA da otkupe svoje stanove sa popustom u odnosu na njihovu tržišnu cijenu. Iako je platio punu otkupnu cijenu, lokalne vlasti su odbile da ga uknjiže kao vlasnika imovine, s obzirom da je prodaja vojnih stanova obustavljena od 18. februara 1992. godine na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine.

U otprilike isto vrijeme počeo je u Bosni i Hercegovini brutalni rat nakon proglašenja nezavisnosti Bosne i Hercegovine. Više od 2,2 miliona ljudi je napustilo svoje domove kao posljedica "etničkog čišćenja" i općeg nasilja. JNA se zvanično povukla sa teritorije Bosne i Hercegovine 19. maja 1992. godine, a kao rezultat tog povlačenja, vojna škola u kojoj je radio g-din Đokić izmještena je u Srbiju. G-din Đokić je slijedio taj premještaj, i tako se pridružio oružanim snagama Federalne Republike Jugoslavije ("snage VJ").

Poslije rata, g-din Đokić je u augustu 1998. godine podnio zahtjev za povrat svog stana u Sarajevu u skladu sa Zakonom o restituciji stanova iz 1998. godine. Njegov zahtjev je odbijen u martu 2000. godine u skladu sa odredbom člana 3a tog Zakona po kojem samo lica koja mogu dokazati da su bili istinske izbjeglice ili raseljena lica imaju pravo da se vrate

svojim predratnim domovima. Iako ga je u julu 1999. godine opozvao Visoki predstavnik³, ova restrikcija je ostala na snazi u slučajevima vojnih stanova čiji su vlasnici služili u državama bivše SFRJ, a u stvarnosti, isključivo onim koji su, kao i aplikant, služili u snagama VJ. Odbijanje aplikacije g-dina Đokića konačno je potvrdio i Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine⁴ u decembru 2006. godine.

Komisija za restituciju, koja je osnovana u skladu sa Dejtonskim mirovnim sporazumom⁴, a pred kojom je g-din Đokić vodio paralelni postupak, odbacila je u julu 2002. godine nadležnost pošto je utvrdila da g-din Đokić nije ni izbjeglica ni raseljeno lice.

G-din Đokić se u međuvremenu žalio i Komisiji za ljudska prava, domaćem tijelu koje se bavi pitanjima ljudskih prava. Komisija je u martu 2006. godine utvrdila da je njegova nemogućnost da vrati stan u posjed i uknjiži se kao vlasnik stana prerasla u ometanje mirnog uživanja imovine u skladu sa članom 1. Protokola 1. uz Evropske konvenciju. Međutim, Komisija je također utvrdila da je njegova služba u snagama VJ nakon rata demonstrirala njegovu nelojalnost prema Bosni i Hercegovini, te da je, s obzirom na ozbiljan nedostatak stambenih jedinica i činjenicu da je imao pravo na nadoknadu, to ometanje bilo opravdano.

Do danas g-din Đokić, kome nije omogućeno da vrati u posjed svoj stan u Sarajevu, nije dobio stan u Srbiji, već prima naknadu za iznajmljivanje stana od približno 100 eura (EUR) od vlasti u Srbiji.

Žalbe, postupak i sastav Suda

Rukovodeći se naročito članom 1. Protokola br.1. (zaštita imovine) i članom 14. (zabrana diskriminacije), g-din Đokić je podnio žalbu zbog onemogućavanja da vrati u posjed svoj stan i bude uknjižen kao vlasnik, uprkos tome što je imao pravno valjan ugovor o otkupu.

Žalba je 9. decembra 2003. godine podnesena Europskom sudu za ljudska prava.

Komentari treće strane dobijeni su od srbijanske vlade.

Presudu je donijelo Vijeće koje je sačinjavalo sedam sudija, i to:

Nicolas **Bratza** (Velika Britanija), **predsjednik**,
Giovanni **Bonello** (Malta),
Ljiljana **Mijović** (Bosna i Hercegovina),
David Thór **Björgvinsson** (Island),
Ján **Šikuta** (Slovačka),
Ledi **Bianku** (Albanija),
Mihai **Poalelungi** (Moldavija), sudije,

te također Fatoş **Araci**, **zamjenik registrara**.

Odluka Suda

Prvo, Sud je primijetio da je jako izraženo lokalno protivljenje povratku u predratne domove lica koja su služila u snagama VJ, kao što je slučaj sa aplikantom. Takvo protivljenje moglo bi se objasniti učestvovanjem, direktnim ili indirektnim, snaga VJ u vojnim operacijama u Bosni i Hercegovini, koje su se dešavale tokom rata u Sarajevu u vidu blokada, svakodnevnog granatiranja i snajperista. Ovo, međutim, ne opravdava takvo protivljenje. Štaviše, nema indikacija da je aplikant, kao pripadnik snaga VJ, učestvovao u vojnim operacijama u Bosni i

Hercegovini, da ne pominjemo ratne zločine. S njim je postupano na drugačiji način isključivo zbog toga što je služio u snagama VJ. I zaista, poznato je da je prioroda nedavnog rata u Bosni i Hercegovini takva da je služenje u određenim oružanim snagama u velikoj mjeri odražavalo etničku pripadnost, bilo bošnjačku⁵, hrvatsku ili srpsku. U skladu s tim, i osporavani zakon, iako naizgled nepristrasan, rezultirao je različitim postupanjem sa osobama u zavisnosti od njihovog etničkog porijekla, što predstavlja stanje koje Sud, kao stvar principa, ne može objektivno opravdati u savremenom demokratskom društvu.

Što se tiče argumenta Vlade da je sporni zakon opravdan usljed nedovoljnih smještajnih kapaciteta i pritiskajuće potrebe da se smjeste nezbrinuti pripadnici lokalnih oružanih snaga (a posebno Armije Republike Bosne i Hercegovine "ARBH", koju su uglavnom činili Bošnjaci) i njihovih porodica po okončanju rata koji je trajao od 1992-95. godine, Sud je primijetio da dostavljeni statistički podaci nisu pokazali da se oslobođeni stambeni prostor u stvari koristi za smještaj osoba koje zaslužuju zaštitu. Podaci su jednostavno potvrdili da je većina vojnih stanova dodijeljena ratnim veteranima, ratnim invalidima i porodicama poginulih pripadnika snaga ARBH, pri čemu se ne navodi njihova stambena situacija niti primanja. Štaviše, prema pouzdanim izvještajima, veliki broj vojnih lica sa visokim činom, čije je stambeno pitanje ranije riješeno, dobijali su vojne stanove.

Što se tiče mogućnosti podnosioca žalbe da stekne stanarsko pravo u Srbiji, njemu nije ni dodijeljen stan tamo, te nakon usvajanja novog stambenog zakona u Srbiji 1992. godine, on može steći stanarsko pravo samo na određeno vrijeme, koje se prema bosanskim sudovima ne izjednačava sa stanarskim pravom prema relevantnom stambenom zakonodavstvu.

I na kraju, Sud je mišljenja da se ni nadoknada na koju aplikant ima pravo – prema procjeni Vlade ona iznosi 10.750 eura (EUR) – niti nadoknada sume uplaćene za stan u Sarajevu 2006. godine, plus kamata, – a to je manje od 3.500 EUR– realno ne odnose na tržišnu vrijednost stana.

Sud je stoga odlučio da nije postignuta pravična ravnoteža u slučaju ostvarivanja prava g-dina Đokića na zaštitu imovine i zahtjeve javnog interesa, što predstavlja kršenje člana 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju.

Sud je dalje odlučio da nema potrebe da odvojeno ispituje žalbu g-dina Đokića prema članu 14. u vezi sa članom 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju.

U skladu sa članom 41. (pravedna naknada), Sud je dodijelio aplikantu 60.000 EUR na ime materijalne štete, 5.000 EUR na ime nematerijalne štete i 200 EUR za troškove i izdatke.